

DOI: 10.7596/taksad.v3i1.308

Anamur Müzesi'ne Satın Alma Yoluyla Gelen Bir Grup Roma ve Bizans Sikkesi

Ersin ÇELİKBAŞ¹

Öz

Bu çalışmada, Anamur ve çevresinde bulunan ve Anamur Müzesi'ne satın alma yoluyla kazandırılan Roma ve Bizans dönemine ait sikkeler incelenmektedir. Bir katalog çalışması şeklinde gerçekleştirilen çalışmanın amacı Roma ve Bizans sikkelerinin katalog yöntemiyle tanıtılmasıdır. Çalışmada önce Anamur bölgesinin lokalizasyonu ve tarihçesine yer verilmiştir. Daha sonra ise, önce Roma dönemine daha sonra da Bizans dönemine ait sikkelerin özelliklerine yer verilmiştir. Son bölümde ise katalogu yapılmış sikkelerin, darphanelerine ve imparatorlarına ilişkin grafiklere yer verilerek orantısal dağılımları belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sikke, Roma Sikkesi, Bizans Sikkesi, Anamur.

Some Byzantine and Roman coins Possessed By Anamur Museum Through Purchasing

Abstract

This study examines some Byzantine and Roman coins which obtained around Anamur and possessed by Anamur museum through purchasing. The aim of the study, which is in the manner of a catalogue study, is to present Roman and Byzantium coins by cataloguing. In the study, firstly, the localization and history of Anamur region was given. Later, the features of coins in Roman and Byzantium periods were outlined. Lastly, the proportional distributions of the coins were given by presenting the graphics related to the mints and emperors of the coins that had already been catalogued.

Keywords: Coins, Roman coins, Byzantine coins, Anamur museum, Anamur.

¹ Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü.

1.Lokalizasyon:

Kuruluşundan günümüze Anemurium, Anemorion, Anemurin, Anemone, Stallimuri, Stallimuro, Anamor gibi isimlerle adlandırılan Anamur İlçesi günümüzde Mersin ilinin Anadolu yarımadasının en güney noktasında yer almaktadır. Anamur, Cilicia ve Pamphylia bölgelerinin sınırında yer almakta olup²; Mersin'e 230, Antalya'ya 260 km mesafede bulunmaktadır.

2.Tarihçesi:

Anamur, sahip olduğu iklim ve coğrafi koşullarının avantajı nedeniyle birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Küçük bir limana sahip olan Anamur'un geçmişi Hititlere kadar uzanır. Hitit döneminde Kizzuvatna Krallığı'nın etki alanında olan Anamur, MÖ 8. yüzyılda Asur egemenliğine girmiştir³. MÖ 6. Yüzyılda Perslerin eline geçen kent, MÖ 333'te bölgeye Büyük İskender'in gelişiyle Makedon Krallığı'na bağlanır⁴. Helenistik dönem boyunca şehir I.Ptolomaios bağlı olarak varlığını sürdürmüştür. MÖ 2. yy'da Roma tarafından kontrol edilen Cappadocia Krallığı bünyesine dahil oldu. MS 1. yy'da Tiberius adına basılan sikkelerin varlığı, kentin Roma hakimiyetine geçtiğini göstermektedir⁵. Roma hakimiyeti uzun bir süre devam eden kentin, MS 4. yy'da Hristiyanlığın önemli bir merkezi olduğu bilinmektedir⁶.

Katalogunu yapacağımız Anamur Müzesi'nde yer alan Roma ve Bizans sikkeleri bir katalog çalışması şeklinde ele alınacaktır. Ancak burada katalog yapılacak sikkeler, Anamur Müzesi'nde yer alan Roma ve Bizans sikkelerinin tamamı olmayıp satın alma yoluyla müzeye kazandırılan sikkelerden oluşmaktadır.

Katalogu oluşturan örnekler 16 adet Roma, 9 adet Bizans sikkesi olmak üzere toplam 25 adet sikkeden oluşmaktadır. Katalogdaki Roma sikkeleri imparator Traian ile başlayıp sırası ile, Hadrian, Septimius Severus, Iulia Domna, Caracalla, Geta, Quietus, Probus, Diocletianus, Galerius Valerius Maximianus, II.Constantius ve I.Theodosius sikkelerinden (Grafik 1), Bizans Örnekleri ise, İmparator Anastasius ile başlayıp sırasıyla, I. Iustinianus,

² Russel, 1976, 3-4.

³ Subaşı 2010, 60.

⁴ Uzunçarşılı, 1998, 1-2.

⁵ Ramsay, 1890, 372.

⁶ Russel, 1976, 16

Iustinus, Anonim A2 Grubu, Anonim B Grubu ve Anonim C grubu follislerinden ibarettir (Grafik 2).

Sikkelerin çoğunun Roma darplı olması yanında diğer örnekler Anadolu'daki en önemli Roma İmparatorluk darphaneleri olan Antiochia, Cyzicus, Nicomedia, ve Constantinopolis'te, bir örnek ise Mısır'daki Alexandria'da basılmıştır (Grafik 3).

Katalogdaki sikkeler farklı birimlerden meydana gelmektedir. Bu birimlerden *Denarius*⁷ Kat.No: 1-8 arasındaki sikkelerin birimini, *Antoninianus*⁸ Kat.No: 9-13,15,16 sikkelerin birimini, *Follis*⁹ ise Kat.No:14, 17-25 sikkelerin birimini oluşturmaktadır..

KATALOG

Katalog İmparatorların kronolojik sırasına göre; aynı darphaneler ise kendi içinde kronolojik olarak dizilmiştir. Gümüş gibi değerli metalden yapılmış sikkelerde önce ağırlık (gr), sonra çap (mm); bronzlarda ise önce çap (mm), sonra ağırlık (gr) verilmiştir.

Katalogda kullanılan kısaltmalar aşağıdaki gibidir:

AE	: Bakır
Ant.	: Antoninianus
AR	: Gümüş
A.Y.	: Arka Yüz
Den.	: Denarius
Env. No	: Müze Envanter Numarası

⁷ Denarius ilk olarak M.Ö.169 senesinde tedavüle çıkmış, M.S. 64 yılına kadar saf gümüşten basılmış fakat daha sonraları %40 oranında bakır karıştırılmış olup ekonomideki bozulmalara paralel olarak sonuçta bakır bir sikkeye dönüşmüştür. Bkz. Atlan, 1976, 19, 20.

⁸ Antoninianus ismini onu tedavüle çıkararak imparator Caracalla'nın asıl adı olan "Antoninus'tan" almış olup M.S.215 yılında tedavüle çıkarılmıştır. Bu sikkelerin en önemli özelliği eğer ön yüzünde bir kadın portresi varsa alt kısmında hilal motifi, eğer erkek bir imparator varsa o zamanda başında şua tacı yer almaktadır. Bkz.Tulay, 2001, 24. Antoninianuslar da başlangıçta, Denariuslar gibi saf gümüşten basılmış; ancak zamanla içerisindeki gümüş miktarı azalmış ve sonuçta tamamen bakır sikkelere dönüşmüşlerdir. Bkz. Tekin, 1994, 30; Howgego, 1998, 92.

⁹ Diocletian döneminde gerçekleştirilen para reformu sırasında ilk olarak basılan follis MS 4. yy. da Constantin döneminde tamamen ortadan kalkmıştır. Follisler ancak Anastasius I (MS 491-518) zamanında olmak üzere "M" (= 40 Follis) işareti ile yeniden tekrarlanmıştır. Bkz. Atlan, 1976, 29; Tekin, 1994, 32; Tulay,2001, 85.

Gr.	: Gram
Ky.	: Kalıp Yönü
MÖ	: Milattan Önce
mm.	: Milimetre
MS	: Milattan Sonra
Off.	: Officina (şube)
Ö.Y.	: Ön Yüz
Ref.	: Referans/Bibliyografya

ROMA SİKKELERİ

Traian (MS 98-117)

Roma (MS 104-110)

Ö.Y.: IMP TRAIANO AVG GER DAC PM TRP

İmparatorun defne çelenkli büstü, sağa, diğer omzu giysili.

A.Y.: COS V PP SPQR OPTIMO PRINC

Felicitias ayakta sola ve sol elinde bereket boynuzu, sağ elinde caduceus tutmakta.

Ref.: C II, s.27, 81.

1 AR Den., 2.84 gr., 18 mm., ky. 6, Env. No. 3.62.2007.

Hadrian (MS 117-138)

Roma (MS 134-138)

Ö.Y.: HADRIANVS AVG COS III PP

İmparatorun başı, sağa

A.Y.: SALVS AVG

Salus ayakta cepheden, baş sola, sol eliyle asa tutuyor, sağ elinde patera ile önündeki sunağa libasyon yapıyor.

Ref.: C II, s.216, 1328.

2 AR Den., 3.00 gr., 19 mm., ky.5, Env. No.3.81.2007.

Septimus Severus (MS 193-211)

Roma (MS 194-195)

Ö.Y.: [L SEPT SEV PERT] AVG IMP III

İmparatorun defne çelenkli başı, sağa

A.Y.: P M TRP [III] COS II PP

Minerva ayakta, sola; sol elinde kalkan, sağ elinde mızrak tutuyor.

Ref.: C IV, s.43, 395; RIC IV, s.97, 53; Tekin 1994, s.155, 573.

3 AR Den., 3.34 gr., 19 mm., ky. 10, Env. No. 3.82.2007.

Roma (MS 197-198)

Ö.Y.: [L SEPT SEV PERT] AVG IMP X

İmparatorun defne çelenkli başı, sağa

A.Y.: [VICT] AVGG COS II [PP]

Victoria ayakta, sağ elinde çelenk, sol elinde palmiye dalı tutuyor.

Ref.: C IV; s.73, 694.

4 AR Den., 3.18 gr., 16 mm., ky.6., Env. No. 3.83.2007

Iulia Domna (MS 196-211)

Roma

Ö.Y.: IVLIA AVGVSTA

İulia Domna'nın giyimli büstü, sağa

A.Y.: VENVS FELIX

Venüs solda ayakta sola, sağ elinde elma tutuyor ve sol eli ile elbisesini çekiyor.

Ref.: C IV, s.122, 198.

5 AR Den., 3.54 gr., 18mm., ky. 12, Env. No. 3.64.2007

Caracalla (MS 198-217)

Roma (MS 201)

Ö.Y.: ANTONINVS PIVS AVG

İmparatorun defne çelenkli büstü, sağa.

A.Y.: RECTOR ORBIS

Caracalla ayakta, çıplak, sola; sol elinde mızrak, sağ elinde globus tutmakta.

Ref.: C IV, s.200, 545.

6 AR Den. 3.41 gr., 18 mm., ky.12, Env. No. 3.61.2007

Roma (MS 205)

Ö.Y.: ANTONINVS PIVS AVG

İmparatorun defne çelenkli, giyimli büstü, sağa.

A.Y.: PONTIF TR P VIII COS II

Salus oturur vaziyette, sola; sağ elinde patera ile önündeki sunağa dolanmış yılanı besliyor, sol elinde bereket boynuzu tutuyor.

Ref.: C IV, s.187, 422.

7 AR Den., 2.96 gr., 19 mm., ky.6, Env. No. 3.80.2007.

Geta (MS 209-212)

Roma (MS 208)

Ö.Y.: P SEPTIMIUS GETA CAES

Geta'nın giyimli büstü, sağa.

A.Y.: PONTIF COS

Minerva ayakta, sola, sol eliyle mızrak, sağ eliyle yerdeki kalkanı tutmakta.

Ref.: C IV, s.264, 104;Sear 1970, s.195, 1915.

8 AR Den., 3.48 gr., 20 mm., ky. 6, Env. No. 3.79.2007

Quietus (MS 260-261)

Antiochia

Ö.Y.: IMP C FVL QVIETVS PF AVG

İmparatorun ışın taçlı büstü, sağa

A.Y.: SOL INVICTO

Sol, ayakta, sol elini havaya kaldırmış, sağ elinde globus tutmakta, sol boşlukta yıldız.

Ref.: C VI, s.7, 12.

9 AE Ant., 24 mm., 3.73 gr., ky. 11, Env. No. 1.153.91

Probus (MS 276-282)

Antiochia

Ö.Y.: IMP CM AVR PROBVS PF AVG

İmparatorun ışın taçlı, giyimli büstü, sağa.

A.Y.: [RESTI]TVT ORBIS

Victoria (solda) sağ eliyle karşısındaki imparatora (sağda) çelenk uzatıyor. İmparator sağ elinde globus, sol elinde asa tutuyor. Aralarında B, kesimde: XXI

Ref.: C VI, s.305, 509; RIC II, s. 120, 925; Tekin 1994, s.181, 739.

10 AE Ant. 20 mm., 2.63 gr., ky.5, Env. No.1.104.91

Antiochia

Ö.Y.: IMP C M AVR PROBVS PF AVG

İmparatorun ışın taçlı, zırhlı büstü, sağa.

A.Y.: CLEMENTIA TEMP

İmparator (solda) karşısındaki Iupiter'den (sağda) küre üstünde Victoria alıyor. Her ikisi de asa taşıyor. Aralarında "E", Kesimde: XXI

Ref.: C VI, s.264, 98; RIC II, s.120, 922; Tekin 1994, s.181, 736; Keleş 2009, s.62, 113 (aralarında "S")

11 AE Ant., 21 mm., 2.41 gr., ky.6, Env. No. 1.180.91

Diocletian (MS 284-305)

Cyzicus

Ö.Y.: IMP CC VAL DIOCLETIANVS AVG

İmparatorun ışın taçlı, giyimli büstü, sağa.

A.Y.: CONCORDIA MI[L]ITVM

İmparator (solda) karşısındaki Iupiter'den (sağda) küre üstünde Victoria alıyor. Her ikisi de ayakta ve asa tutuyorlar. Aralarında A, Kesimde: XXI

Ref.: C VI, s. 419, 33; RIC II, s.253, 306; Tekin 1994, s.184, 754-55.

12 AE Ant., 23 mm., 3.19 gr., ky. 12, Env. No.1.177.91.

Cyzicus

Ö.Y.: IMP CC VAL DIOCLETIANVS AVG

İmparatorun ışın taçlı, giyimli büstü, sağa.

A.Y.: CONCORDIA MILITVM

İmparator (solda) karşısındaki Iupiter'den (sağda) küre üstünde Victoria alıyor. Her ikisi de ayakta ve asa tutuyorlar. Aralarında B, Kesimde: XXI

Ref.: C VI, s.419, 33; RIC II, s.253, 306; Tekin 1994, s.183, 751; Keleş 2009, s.65, 124.

13 AE Ant. 22 mm., 4.57 gr., ky. 12, Env. No. 1.115.91

Galerius Valerius Maximianus (MS 305-311)

Alexandria (MS 308-310)

Ö.Y.: [I]MP C GAL VAL MAXIMIANVS PF AV[G]

İmparatorun defne çelenkli başı, sağa.

A.Y.: [GE]NIO IMPERATO[RIS]

Genius ayakta, çıplak, sola, omuzunda chlayms, başında modius, sağ elinde patera, sol elinde bereket boynuzu taşıyor. Sol boşlukta "K", sağ boşlukta "P" ve üzerinde "A", Kesimde: [ALE]

Ref.: RIC VI, s.101, 7a.

14 AE Follis, 23 mm., 6.27 gr., ky.12, Env. No.1.176.91

Constantius II (MS 337-361)

(M.S. 324-337'de Caesar)

Nicomedia (MS 330-335)

Ö.Y.: FL IVL CONSTANTIVS NOB C

Constantius'un boncuk diademli büstü, sağa.

A.Y.: GLORIA EXERCITVS

İki asker karşılıklı ayakta, bir ellerinde mızrak tutuyorlar, diğer elleri yerde dayalı kalkanlarının üstünde. Aralarında iki standart duruyor. Kesimde: [S]MNA

Ref.: C VII, s.455-456, 104; LRBC I, 1119 (atölye farklı); Tekin 1994, s.203, 875.

15 AE Ant., 19 mm., 1.97 gr., ky. 6, Env. No. 1.117.91

(no 16 ve 17 de ön yüz lejandında yer alan “AVG” kısaltmalarındaki “G” ler sikkede “C” şeklinde yazılmıştır. Biz de görüldüğü şekilde yazdık, fakat doğrusu “G” dir.)

Theodosius I (MS 379-395)

Cyzicus (MS 393-395)

Ö.Y.: DN THEODOSIVS PF AVC

İmparatorun inci diademli, giyimli büstü, sağa.

A.Y.: [GL]ORIA ROMANORVM

İmparator ayakta, cepheden, baş sağa, sağ elinde labarum, sol elinde küre tutuyor.

Kesimde: SMKB

Ref.: C VIII, s.155, 17; RIC IX, s.242, 14c; LRBC II, 2571; Tekin 1994, s.212, 928; Keleş 2009, s.94, 217 (Kesim: SMKΓ)

16 AE Ant., 24 mm., 5.06 gr., ky. 12, Env. No.1.152.91

BİZANS SİKKELERİ

Anastasius (MS 11 Nisan 491- 1 Temmuz 518)

Ö.Y.: [D]N ANAST[A]SIVS PP AV[C]

İmparatorun diademli, giyimli büstü, sağa

A.Y.: “K” solunda uzun haç, sağ boşlukta “B”

Ref : Tekin 1999, s.118, 6 (sağ boşlukta “B” yok).

17 AE Yarım Follis, 25 mm., 7.98 gr., ky.6, Env. No. 1.131.91

Iustinianus I (MS 1 Ağustos 527- 1 Kasım 565)

Constantinopolis (MS 544)

Ö.Y.: DN IV[S]TINIANVS PP AVI

Tüy sorguçlu miğfer giymiş, zırhlı ve kalkanlı imparatorun büstü, cepheden, sağ elinde haçlı globus tutuyor. Sağ boşlukta haç.

A.Y.: “M” solda, A/N/N/O. Yukarıda haç, sağda tarih X/IV/III. Kesimde: CON

18 AE, Follis, 34mm., 19.21 gr., ky.6, Env. No. 1.126.91

Iustinus (MS 15 Kasım 565-5 Ekim 578)

Antiochia (MS 572)

Ö.Y.: VNTDL NL[OIMA]

Iustinus ve Sophia tahtta oturuyorlar, cepheden, aralarında uzun haçlı globus tutuyorlar. Ellerinde uzun asa.

A.Y.: “M”, solda A/N/N/O, yukarıda haç, sağda tarih ϠII, Kesimde: THEIQPO

Ref.: DOC I, s.245, no. 157a.1.; Tekin 1999, s.137, 82.

19 AE Follis, 32mm., 13.83gr., ky.6, . Γ; tarih: ϠII; Env. No. 1.134.91

Anonim A2 Grubu (MS 970-1092)

Constantinopolis (MS 976 -1030/35)

Ö.Y.: +[E]MMA [NO]VHA

İsa'nın büstü cepheden, sakallı, taç nimbuslu, taçın her bir kolunda”□” bezeme, sağ elini takdis pozisyonunda yukarı kaldırmış, pelerinin kenarından tutuyor, sol eli ile de İncil tutuyor. Kapakta [∴] bezemesi. Sağ ve sol boşlukta $\overline{\text{IC}} \overline{\text{XC}}$

A.Y.: Dört sıra halinde + IHSYS , yazının altında ve üstünde “□” bezemesi

XRISTYS

bASILEY

bASILE

Ref.: DOC 3/2, s.671, A2.47.1f; Tekin 1999, s.178, 223-224

20 AE Follis, 30 mm., 11.40 gr., ky.6, Env. No. 1.127.91

Anonim A2 Grubu

Constantinopolis (MS 976 -1030/35)

Ö.Y.: +[EMMA NOVHA]

İsa'nın büstü cepheden, sakallı, taç nimbuslu, taçın her kolunda “ + ” bezeme, sağ elini takdis pozisyonunda kaldırmış, pelerinin kenarından tutuyor, sol eli ile de İncil tutuyor. Kapakta [] bezemesi, sağ ve sol boşlukta IC XC

A.Y.: Dört sıra halinde + IHSYS

XRISTYS

[b]ASILEY

bASIL[E]

Ref.: DOC 3/2, s.671, A2.47.1f; Tekin 1999, s.178, 223-22 (Taçın her bir kolunda ”□”)

21 AE Follis, 30 mm., 11.40 gr., ky.6, Env. No. 1.128.91

Anonim B Grubu (MS 1030/35-1042)

Constantinopolis

Ö.Y.: +[EMMA] NOVHA

İsa'nın büstü cepheden, sakallı, taç nimbuslu, taçın her bir kolunda”□” bezemesi ve haçın sağ ve sol kollarının yukarısındaki boşluklarda birer nokta var. Tunik ve himation giyimli, sağ elini takdis pozisyonunda yukarı kaldırmış, pelerinin kenarından, sol eli ile İncil tutuyor. Kapakta [] bezemesi. Sağ ve sol boşlukta IC XC

A.Y.: İki basamaklı kaide üzerinde haç, haçın kollarının ucunda birer nokta IS XS

[b]ASILEY

Ref.: DOC 3/2, s.676, no.B.1 vd.; Tekin 1999, s.179, 228-234.

22 AE Follis, 28 mm., 9.35 gr., ky.5, Env.No.1.130.91

Anonim B Grubu

Constantinopolis

Ö.Y.: +[EMMA] NOVHA

İsa'nın büstü cepheden, sakallı, taç nimbuslu, taçın her bir kolunda”□” bezemesi ve haçın sağ ve sol kollarının yukarısındaki boşluklarda birer nokta var. Tunik ve himation giyimli, sağ elini takdis pozisyonunda yukarı kaldırmış, pelerinin kenarından, sol eli ile de İncil tutuyor. Kapakta “✠” bezemesi. Sağ ve sol boşlukta $\overline{\text{IC}}$ [$\overline{\text{XC}}$]

A.Y.: İki basamaklı kaide üzerinde haç, haçın kollarının ucunda birer nokta IS X[S]

bASILEY

bASILE

Ref.: DOC 3/2, s.676, no.B.1 vd.; Tekin 1999, s.179, 228-234.

23 AE Follis, 31 mm.,10.54 gr., ky.6. Env. No. 1.133.91.

Anonim C Grubu (MS 1042- 1050)

Constantinopolis

Ö.Y.: +E[MMA NOVHA]

İsa Antiphonetes'in dizlerine kadar betimlenmiş figürü; cepheden, sakallı, taç nimbuslu, taçın her bir kolunda nokta bezeme. Tunik ve himation giyimli, sağ elini takdis pozisyonunda yukarı kaldırmış, sol eli ile İncil tutuyor. Sağ ve sol boşlukta $\overline{\text{IC}}$ [$\overline{\text{XC}}$]

A.Y.: Mücehver taşları ile süslü haç, haçın kollarının ucunda birer nokta

$\overline{\text{IC}}$ $\overline{\text{XC}}$

$\overline{\text{NI}}$ $\overline{\text{KA}}$

Ref.: DOC 3/2, s.681, 312; Tekin 1999, s.181, 246

24 AE Follis, 31 mm., 9.41 gr., ky.6, Env. No. 1.125.91

Constantinopolis

Ö.Y.: +[EMMA NO]VHA

İsa Antiphonetes'in dizlerine kadar betimlenmiş figürü; cepheden, sakallı, taç nimbuslu, taçın her bir kolunda nokta bezeme. Tunik ve himation giyimli, sağ elini takdis pozisyonunda yukarı kaldırmış, sol eli ile İncil tutuyor. Sağ ve sol boşlukta [IC] XC

A.Y.: Mücehver taşları ile süslü haç, haçın kollarının ucunda birer nokta

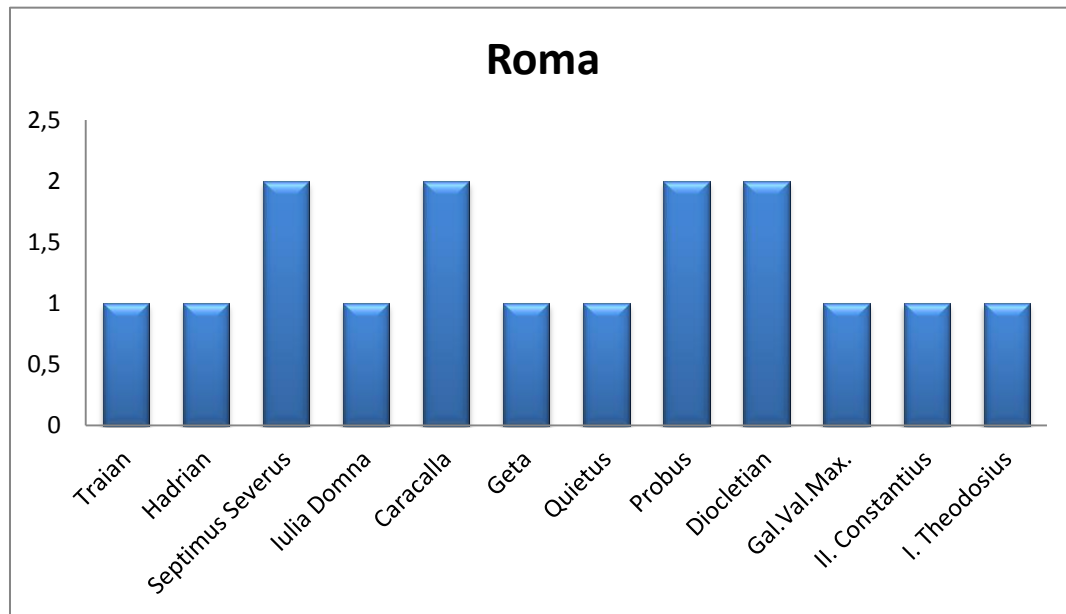
IC XC

NI KA

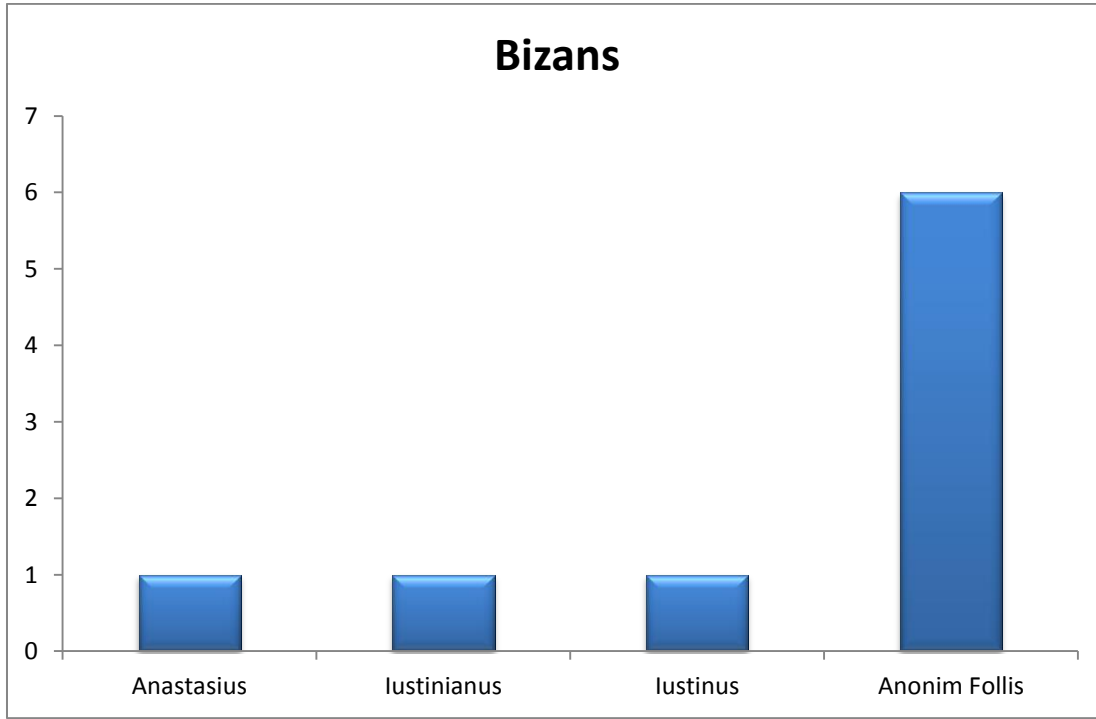
Ref.: DOC 3/2, s.681, no.C.1.f; Tekin 1999, s.180-81, 235-248.

25 AE Follis, 27 mm.,7.23gr., ky.6, Env. No.1.132.91

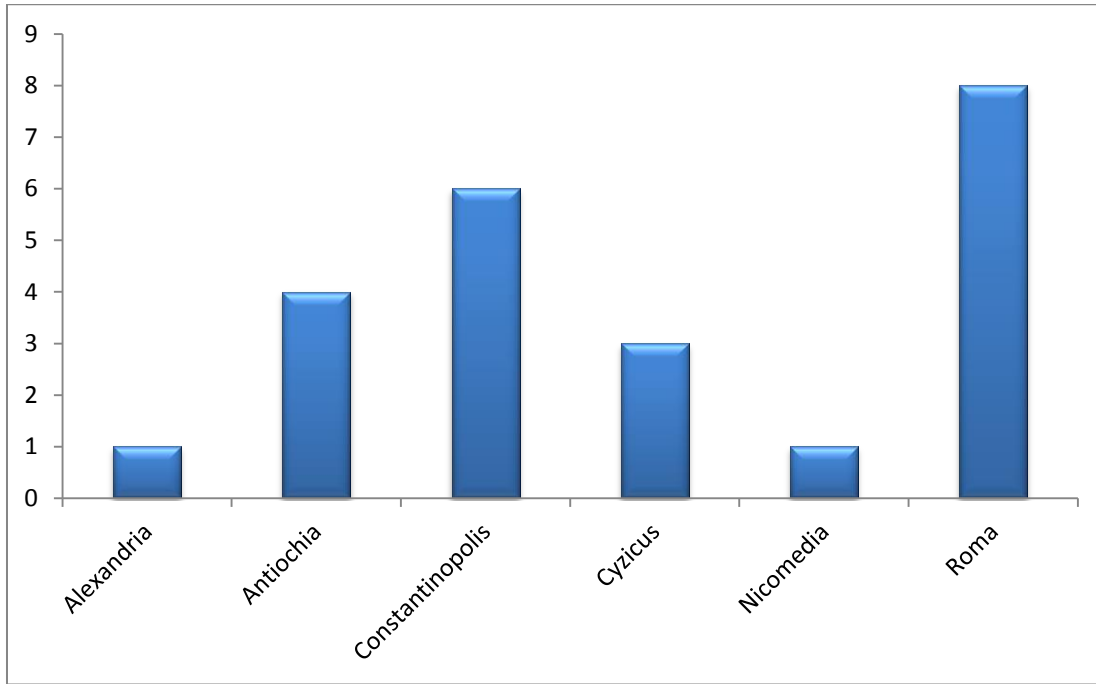
Katalog Trajan'ın sikkeleri ile başlamakta ve Bizans İmparatorluğuna ait Anonim C Grubu follisleri ile son bulmaktadır. Katalogda yer alan 25 adet Roma ve Bizans sikkelerinin imparatorlara ve darphanelere göre dökümü aşağıdaki gibidir:

Grafik 1: Sikkelerin İmparatorlara Göre Dağılımı

Grafik 2: Sikkelerin İmparatorlara Göre Dağılımı

Grafik 3: Sikkelerin Darphanelere Göre Dağılımı

BİBLİYOGRAFYA

Atlan, S. (1976). *1947-1967 Yılları Side Kazıları Sırasında Elde Edilen Sikkeler*, Ankara: Türk Tarih Kurumu

C: Cohen, H. (1955). *Description Historique des monnaies frappées sous L'empire romain vol.: II, IV, VI, VII, VIII*. Graz: Akademische Druck-U. Verlangsanstalt.

DOC: A. R. Bellinger, A. R. -GRIERSON, P. (1966-1968-1973). *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, Vol I: Anastasius I to Maurice, 491-602 (1966); Vol. II: Phocas to Theodosius III, 602-717 (1968); Vol. III: Leo III to Nicephorus III, 717-1081 (1973)*, Washington: Dumbarton Oaks Research Library and Collection

Howgego, C. (1998). *Sikkeler Işığında Eskiçağ Tarihi*, Çev.: O. Tekin. İstanbul: Homer Kitabevi

Keleş, V. (2009). *Erzurum Arkeoloji Müzesi Roma Sikkeleri*. İstanbul: Ege Yayınları.

LRBC I: Hill, P. V-Kent, J. P. C, (1978). *Late Roman Bronze Coinage, Vol I: The Bronze Coinage of the House of Constantine A.D.324-346*, British Museum. New York: Sanford Durst

LRBC II: Carson, R. A. G.-Kent, J. P. C, (1978). *Late Roman Bronze Coinage, Vol II: Bronze Roman Imperial Coinage of the Later Empire A.D. 346-498*, British Museum. New York: Sanford Durst

Ramsay, M. W. (1890). *The Historical Geography of Asia Minor*, London: Cambridge Universty Press.

RIC: *Roman Imperial Coinage, Vol.: II,IV, VI, 1923-1967.*

Russel, J. (1976). "Anemurium-Eine römische Kleinstadt in Kleinasien", *Antike Welt* 7, Heft 4.

Subaşı, B. (2010). "Adım adım Anemurium", *Arodergi*, Sayı: 1, 2010, ss. 60-71.

Tekin, O. (1994). *Yapı Kredi Koleksiyonu Grek ve Roma Sikkeleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tekin, O. (1999). *Yapı Kredi Koleksiyonu Bizans Sikkeleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tulay, A. S. (2001). *Genel Nüvizmatik Sözlüğü*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Uzunçarşılı, İ. H. (1998). *Anadolu Beylikleri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Harita 1

LEVHA 1

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

LEVHA 2

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

LEVHA 3

23

24

25

